

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- א. מאי דעתיך דעתיך למישידייה והאמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה ... בלאו דלא תסור ... כרמלית דרבנן היא1
- הדרן עלך הקומץ.....3
- פרק רביעי3
- א. התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת.....3
- ב. תפלה של יד אינה מעכבת את של ראש ושל ראש אינה מעכבת את של יד.....4
- ג. מצוה להקדים לבן לתכלת ואם הקדים תכלת ללבן יצא אלא שחיסר מצוה.....6
- ד. לא נצרכא אלא לגרדומין דאי איגרדם תכלת וקאי לבן ואי איגרדם לבן וקאי תכלת לית לן בה דאמרי בני ר' חייא גרדומי תכלת כשרין6
- ה. וגרדומי אוזב כשרין.....7
- ו. וכמה שיעור גרדומין ... כדי לענבן איבעיא להו כדי לענבן לענבן כולוהו בהדדי או דלמא כל חד וחד לחודיה תיקו.....7
- ז. אלימי דלא מיענבי ואי הוו קמיני מיענבי ... כל שכן דמינכר מצותייה.....11

דף לח.

א. מאי דעתיך דעתיך למישידייה והאמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה ... בלאו דלא תסור ... כרמלית דרבנן היא

כבר התבאר לעיל דף לז: שארבע ציטיות מעכבין זה את זה¹, שכל זמן שאין בה כל הארבע אינה מצויינת כהלכתה היוצא בה לרשות הרבים בשבת

¹ שו"ע ונ"כ או"ח יג א וש"א לח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

חייב הטאת, ולכן טלית שנפסלה באחת מציציותיה, אסור לצאת בה לרשות הרבים (נוסף על איסור לבישת בגד שאין בו ציצית כדין), כי הרי הציציות הכשרות הנותרות חשובות לו, ואין הן בטלות לגבי הבגד.²

ואם נקרעו ציציותיו³ בשעת הליכתו ברחוב באופן שנפסלו, אינו צריך להסיר את הבגד מעליו, ואפילו טלית קטן שתחת בגדיו אין צריך לפשוט⁴. שגדול כבוד הבריות שדוחה איסור דרבנן של טלטול בכרמלית⁵, אלא ילך לביתו, ורק שם יפשוט אותו. ברם, אם הדבר קרה ברשות הרבים גמורה כי אז יפשוט את הבגד מעליו מיד⁶ ואפילו אם ישאר עומד ערום עי"ז שאין כבוד הבריות דוחה איסור דאורייתא כזה כנוכר.

נפסלו כל הציציות שבטלית⁷ ולא נשאר בהן אפילו חוט אחד כשר, הרי בטלות השאריות לגבי הבגד, והוא הדין אם אין בדעתו להשתמש בחוטי הציציות הכשרים שנותרו בטלית משום שהם בלויים או מפני הטורח להתירם⁸, כי אז גם אלה בטלים לגבי הבגד, ואין בהם עוד משום איסור הוצאה מרשות לרשות או העברה ברשות הרבים⁹.

² היוצא בטלית שאינה מצויצת כהלכה, חייב, סי' שא סע' לח, ולא הוה כלאח"י דרכו בכך, דומיא דזב היוצא בכיסו (ולכאורה יל"ע לדיהן דמשאצ"ג פמור, אמרינן דלגבי זב אינו חייב, שם בשעה"צ ס"ק נא, ומ"ש בציצית שאינו יכול להשתמש בבגד זה, שחלק מציציותיו פסולות וחייב על הכשרות שאינו יכול להשתמש בהן בשבת, ואפ"ל דזב אין צריך כלל לכיס משא"כ הכא בציצית ביום חול הרי ירצה לתקן ולהשתמש וא"כ חשובים הם אצלו).

³ שם יג ג ומ"ב ט

⁴ שהפשיטה הוא גנאי ביותר. ואפילו במ"ג שלנו שאין אנו נוהגין ללבוש אותו כל היום אלא בעת התפלה לשם מצוה וליכא ביוזי בהסרתו ג"כ אין צריך להסירו דלא פלוג רבנן בין טלית למלית. והגרע"א בהידושיו מפפק בן. מ"ב שם י יא

⁵ ואף על גב דציצית מ"ע דאורייתא ודאורייתא לא דחינן מפני כבוד הבריות מ"מ שרי דלא אמרה תורה לא תלבש בגד בלא ציצית רק מ"ע להטיל בו ציצית וכיון שאין יכול להטיל בו ציצית בשבת אין עובר מ"ע ואין עליו רק איסור דרבנן ולכך הותר מפני כבוד הבריות ואין צריך לפשוט המלית. מ"ב ט

⁶ סי' שא סע' לח ובמ"ב ס"ק קמג, סי' יג בשו"ע הרב סע' ד ובערוה"ש שם ה.

⁷ במ"ב ס"ק ג, דלא נשאר בהן כדי עניבה,

⁸ עי' ערוה"ש סי' שא סע' קח, ועיין קצוה"ש סי' קטו בבדה"ש ס"ק כו.

⁹ עיין סי' יג במ"ב ס"ק יג, דדוקא אם נודע לו דבר זה בש"ק, אבל אם ידע מע"ש שהטלית פסולה, אסור ללבושה בש"ק דהו"ל לתקוני מאתמול, ע"ש דאם שכח יש להקל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנחלה למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

היה יושב¹⁰ בבהכ"נ בשבת¹¹ ונפסלו ציציותיו אין צריך לפושטן, ואפילו ללובשו לכתחלה מותר אם מתבייש לישב בלי טלית, ודוקא כשאין יכול להשיג בבהכ"נ טלית שאולה וגם דוקא אם לא ידע מערב שבת ואך אם שכח אח"כ יש להקל וגם דוקא באדם שהוא מתבייש אבל מי שאינו מתבייש אין בזה היתר.

הדרן עלך הקומץ

פרק רביעי

א. התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת

נצטוינו בפרשת שלח (במדבר טו פסוק לח) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כְּנָפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנוּ עַל צִיצִית הַכֹּהֵן פְּתִיל תְּכֵלֶת. נמצאו במצוה זו שני צווים¹², שיעשה על הכנף ענף יוצא ממנה, הוא הנקרא ציצית מפני שהוא דומה לציצית של ראש, שנאמר (יחזקאל ח פסוק ג) וַיִּקְחֵנִי פְּצִיצַת רֹאשִׁי, וזה הענף הוא הנקרא לבן¹³ מפני שאין אנו מצויין לצובעו, ושיכרוך על הענף חוט תכלת.

¹⁰ רמ"א יג נומ"ב ס"ק יב - יד

¹¹ ודוקא בשבת - פי' לפי שבשבת ליתא רק איסור דרבנן כנ"ל אבל בחול שהוא עובר על איסור תורה בכל שעה דקום ועשה בו ציצית ואיסור תורה אפילו רק איסור דשב ואל תעשה כזה שהוא מונע א"ע ממצוה אין נדחה מפני כבוד הבריות אם לא כגנאי גדול ולכן אסור ללבוש הטלית גדול כשרואה שאין בו ציצית דלישב בלי טלית ס"ל לרמ"א דהוא רק בכלל גנאי קטן וכן אם נודע לו בר"ה כשהוא הולך בטלית גדול שנפסק לו אחת מציציותיו צריך ג"כ לפשטו תיכף דבזמנינו פשיטת הט"ג בשוק הוא ג"כ רק גנאי קטן. מ"ב שם טו

¹² רמב"ם הלכות ציצית פרק א הלכה א ג

¹³ וכתב רבינו ואין לחוטי הענף מנין מן התורה ופי' בכס"מ י"ל דהכי פירושו בתורה לא נתפרש מנין חוטי הענף אבל מדברי סופרים יש להם מנין ד' חוטיין וכופליין באמצע ומ"מ יש לתמוה דאמרינן בפרק קמא דיבמות (דף ה' ב') גדילים למה לי ש"מ לאפנויי ומקשה האי לשיעורא הוא דאתא גדיל שנים גדילים ארבעה והכי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התכנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

והתכלת¹⁴ אינו מעכב את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת, כיצד הרי שאין לו תכלת עושה לבן לבדו. כגון אנו¹⁵ היום שאין אנו מוצאין תכלת, שלא נמנע מפני זה מהטיל חוטיין לבנים מבלי תכלת בטלית, ונברך עליהן כאילו הוא בשלמותו עם התכלת¹⁶. וכן בזמן שהתכלת נמצא¹⁷, מי שלא היו לו חוטיין לבנים יכול להטיל תכלת בסדינו ומתעטף בו ומברך עליה. וי"א¹⁸ שאין יוצא ידי חובה בתכלת לבד.

אף על פי¹⁹ שאין אחד מהן מעכב את חבירו אינן שתי מצות אלא מצות עשה אחת, אמרו חכמים הראשונים²⁰ (שם פסוק לט) וְהָיָה לָכֶם לְעִיצָת מַלְמַד שְׁשֵׁנִיהֶם מִצְוָה אַחַת, וארבע עיציות מעכבות זו את זו שארבעתן מצוה אחת, והלובש טלית שיש בה לבן או תכלת או שניהם כאחד הרי קיים מצות עשה אחת.

ב. תפלה של יד אינה מעכבת את של ראש ושל ראש אינה מעכבת את של יד

אמרינן בפרק התכלת (מנחות ל"ט) משמע דמן התורה יש מנין לחוטי הענף וצ"ע. ועיינן בגדי ישע שכתב ונראה דמאחר שאינו מפורש בתורה קרי ליה רבינו מד"ס, וכ"כ במרכה"מ וכתב הסמ"ג דשיעור חוטי ציצית הלכה למשה מסיני. ועיינן מעשה רקח שכתב על פי הב"י או"ח סימן י"א דהרב בעל העיטור ז"ל מפרש אין לה שיעור למעלה דר"ל שאם רצה להוסיף בחוטיין מוסיף בין במנין בין באורך ע"כ וא"כ אפשר דכוונת רבינו כהרב בעל העיטור לומר דאין לחוטיין מנין מן התורה כלומר דדוקא הני ותו לא דליתא אלא אין להם שיעור למעלה מן התורה ולמטה כבר ביארו בהל' ו' דבעינן ארבע חוטיין וכפולן וכאן כתב לענין ההוספה

¹⁴ שם הלכה ד

¹⁵ חינוך שלח מצוה שפו

¹⁶ ודעת הר"ז דתכלת מעכב ורק מדרבנן חייבים אנהנו היום בציצית ורוב הפוסקי' פוסקי' דאינו מעכב והדברים ארוכים א"י להאריך מנ"ח שם

¹⁷ חינוך וכפירש"י ותוס' בסוגיא

¹⁸ כך דייק בכס"מ כאן ברמב"ם

¹⁹ שם הלכה ה

²⁰ בספרי (והו' סוף שרש יא ממכיל' דר"ן) יכול שהן שתי מצות מצות תכלת ומצות לבן תלמוד לומר והיה לכם לציצית מצוה אחת היא ואינה שתי מצות. בספרי זוטא ס"פ שלח סי' ל"ט והי' כו' יכול שהן ב' מצות מצות תכלת ומצות לבן ת"ל והי' לכם לציצית מצוה א' היא ואינה ב' מצות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תפילין של יד אינה מעכבת את של ראש, ושל ראש אינה מעכבת את של יד²¹, ואם אין לו אלא אחת מהם יניחנה²², מפני שהן שתי מצות זו לעצמה²³ וזו לעצמה²⁴. ולא חוששים שכשיש לו רק אחת יפשע ולא יקנה האחרת²⁵. ואפילו אם יכול להניח את שניהם והניח רק אחת, יצא ידי אותה מצוה שקיים²⁶.

אם הוא מצפה שיביאו לו את השניה קודם שיעבור הזמן ק"ש, אם הוא איש שדרכו ללבוש תפילין רק בזמן הק"ש ותפלה והוא רוצה עתה ללבשם ולהתפלל בהם, בודאי יש לו להמתין עד שיביאו לו השניה, ולא יקרא ק"ש ותפילין בתפלה אחת כיון שעדיין לא עבר הזמן ק"ש. אבל אם דרכו ללבוש תפילין אפילו שלא בזמן ק"ש והוא רוצה עתה ללבוש כדי שלא לבטל מצות תפילין מעליו, פשוט דיכול ללבשם תיכף ולברך עליהם, אך לענין לקרות בהם ק"ש נראה דיש לו להמתין עד שיביאו לו השניה²⁷.

מי שיש לו²⁸ אונס גמור ואינו יכול להניח תפילין של ראש, או תפילין של יד, כגון שיש לו מכה ביד²⁹ או בראש יכול לבטל לגמרי את המצוה השניה, שהרי אינן מעכבות זו את זו.

וכשיש לו ברירה³⁰ להניח אחד משניהם י"א³¹ שיותר טוב שיניח ש"ר לבד דקדושתו חמורה וי"א³² שיניח לעת עתה הש"י כדי שלא ישנה הסדר שבתורה.

²¹ רמב"ם פ"ד ה"ד, שו"ע ונו"כ או"ח כו א. ועיין להלן (מד ע"א) שבין שיש לו שתיהן ובין שאין לו אלא אחת, אינן מעכבות זו את זו. וכך נפסק ברא"ש הל' תפילין סי' טו, ובשו"ע שם. ובכס"מ שם, ובב"י שם וכתב שכן נראה שהוא דעת כל הפוסקים.

²² מכילתא דרשב"י סו"פ בא, ועי' תורה שלמה בא פי"ב אות כז שר"ל שהדרש הוא מלשון והיה לך לאות בלשון יחיד.

²³ אפילו אם היא רק של ראש לבד ולא יחוש למה שאמרו כ"ז שבין עיניך יהיו שתים וגם אפילו בעת ק"ש ותפלה מותר לו ללבוש אחת ולא יחוש למה שאומר אח"כ בעצמו בק"ש וקשרתם וגו' והוא אינו מקיים דכל זה דוקא אם יש לו שיכול להניחם משא"כ בזה. בה"ל שם ד"ה מניח

²⁴ רמב"ם שם, ובטוש"ע שם: שכל אחת מצוה בפני עצמה היא ראה תוס' ערכין ג: ד"ה של יד.

²⁵ עי' גמ' שם ורש"י שזו היתה סברת רב חסדא בתחילת וחזר בו.

²⁶ ב"י שם. וכן בספר התרומה סדר הנחת תפילין, ועי' אמרי בינה או"ח סי' ט שפלפל בדברי הב"י.

²⁷ בה"ל שם

²⁸ שו"ע ונו"כ שם

²⁹ מ"ב שם א

³⁰ מ"ב שם

³¹ ישועות יעקב

³² ארצות החיים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ומי שיש לו אונס של שצריך לצאת לדרך יניח עתה אחת ואח"כ את השניה³³. בד"א כשיהיה יכול אח"כ להניח בדרך התפלה השניה אבל אם אח"כ לא יכול להניח התפלה השניה יניח הש"י והש"ר קודם הליכתו מביתו דמשום איחור דרכו לא התירו לו לבטל ממצות תפילין

ג. מצוה להקדים לבן לתכלת ואם הקדים תכלת ללבן יצא אלא שחיסר מצוה

כשקושר ועושה³⁴ חוליות של תכלת ולבן בציצית, מתחיל בלבן, ומפני שהתחיל בלבן מסיים בו³⁵ שמעלין בקודש ולא מורידין, ולמה יתחיל בלבן כדי שיהא סמוך לכנף מינה, ועל דרך זה הוא עושה בארבע הכנפות.

דף לח:

ד. לא נצרכא אלא לגרדומין דאי איגרדם תכלת וקאי לבן ואי איגרדם לבן וקאי תכלת לית לן בה דאמרי בני ר' חייא גרדומי תכלת כשרין

מה שהתבאר לעיל שהלבן³⁶ אינו מעכב את התכלת, . שי"א³⁷ שאין יוצא ידי חובה בתכלת לבד. אבל אם עשה לבן ותכלת ונפסק הלבן³⁸ ונתמעט

³³ רא"ש שם, טוש"ע שם ומג"א ס"ק א. במ"ב שם, ולא חוששים שכשיש לו רק אחת יפשע ולא יקנה האחרת וכנ"ל בשם רב הסדא.

³⁴ רמב"ם הלכות ציצית פרק א הלכה ז

³⁵ ולהלן דף לט יבואר בעוה"י"ת מחלוקת בראשונים כיצד עושה האם בחוליות או בקשרים ומה סדר כריכת הלבן והתכלת.

³⁶ שם הלכה ד

³⁷ כך דייק בכס"מ כאן ברמב"ם

³⁸ בכס"מ הלכה יח הקשה ויש לתמוה עליו משמע שאם נפסקו כל חומי הלבן לגמרי ולא נשתייר מהם כלום מאחר שנשאר התכלת כשר וא"כ היאך כתב כאן שאם נפסק החוט מעיקרו אפילו חוט אחד פסולה ועוד יש לדקדק דמלשון רבינו משמע דמכשר איגרדם כוליה לבן אפילו לא נשתייר ממנו כלום והיאך אפשר לומר כן כיון דבגמרא לא הכשירו אלא בנשתייר כדי עניבה, ויש לומר שרבינו פסק כרבנן ולענין שיעור הגרדומים משמע שסובר רבינו דאפילו לא נשאר אלא מין אחד והמין השני נפסק כולו לגמרי כשר והא דבעינן שיעור גרדומין לאו אבני רבי חייא קאי אלא היכא דאיגרדום כולו ציציות בין דתכלת בין דלבן דאז הוא דבעינן שישתייר כדי עניבה אבל היכא דלא איגרדם אלא מין אחד אפילו לא נשתייר ממנו כלום כשר. ועיי"ש מה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

עד הכנף³⁹ ונשאר התכלת לבדו, וכל שכין⁴⁰ כשנתמעט התכלת ונשאר הלבן כשר כיון שנשאר אחד מן המינין שלם שזהו דבר חשוב.

ה. וגרדומי אזוב כשרין

כבר התבאר לעיל דף לה: שמצות אזוב⁴¹ להזאת מי פרה שלשה קלחין וכל קלח וקלח גבעול אחד, נתפרדו הגבעולין ונשרו העלין אפילו לא נשאר מכל גבעול מהם אלא כל שהוא כשר ששירי האזוב בכל שהוא⁴².

ו. ונמה שיעור גרדומין ... כדי לענבן איבעיא להו כדי לענבן לענבן כולו בהדדי או דלמא כל חד וחד לחודיה

תיקו

שהאריך ועיין מרכה"מ וצ"ע דהא לרמב"ם בעי רק חוט אחד מתוך השמונה תכלת ואי ליכא כדי עניבה בלבן אם כן אפילו חוט אחד שלם אין בו כדי עניבה כיון שחוט אחד שנכפל חציו תכלת, וצ"ל כמש"כ בסמ"ג כו "עוד שמעתי בשם רבינו /יצחק/ [יעקב] (שם תד"ה אלא) שעכשיו אם נפסקו שלשה חומין מציציות שלנו אפילו נשאר כדי לענבו פסולין דלא מכשר גרדומין אלא כשנשאר אחד מן המינין שלם שזהו דבר חשוב כדקאמר התם אי גרדם לבן וקאי אתכלת אי גרדם תכלת וקאי אלבן ועכשיו שאין לנו תכלת אין נשאר דבר חשוב אלא אם כן ישאר חצי החומין שלימים וכשנפסקו /ה/ שלשה חומין שמא הרוב נפסקו".

ואולי אפ"ל שדעתו שאם נפסקו כולם ונשארו כדי עניבה כשר ואם לא נשארו אם נפסקו שנים כשר ובלבד שהקפיד לקשור באופן שעשה סימן שלעולם הדי' ראשים הם מצד אחד של הקשר והדי' ראשים מצד האחר, כדלהלן, אך אם נשאר תכלת אם כן ודאי נשאר כדי עניבה בצד החוט השני שהרי חציו לבן וחציו תכלת, ועוד אפשר דדעת הרמב"ם דבעי שרק חוט אחד יהיה בו כדי עניבה וכשנשאר תכלת ודאי יש חוט אחד.

³⁹ אמרו והלבן אינו מעכב את התכלת הוא שאם עשה ציצית בשלמות לבן ותכלת ונתגרדם הלבן ולא נשתייר ממנו משולשל כלום ונשתייר התכלת לבדו הרי יצא בו ידי חובתו. בפיה"מ פ"ד מ"א

⁴⁰ זה ליתא ברמב"ם אך לפי דברי הסמ"ג יובן דהא לרמב"ם יש יותר לבן מתכלת ולראשונים החולקים על כל פנים שוים הם במנינם.

⁴¹ רמב"ם הלכות פרה אדומה פרק יא הלכה ד

⁴² זהו ששנינו וגרדומיו כל שהוא ופירש"י גרדומיו כשמוזין בו פעמים הרבה מתוך שגבעוליו רכים משתכרים וכל שהוא המשתייר באגודה כשר ובלבד שישתייר מכל אחת ואחת כל שהוא שתהא שם אגודתו קיימת. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אורך שמונה⁴³ החוטים מדאורייתא כל שהוא⁴⁴, וי"א כדי עניבה⁴⁵. ומדרבנן י"א ד' גודלים, וי"א י"ב גודלים. וכן עיקר להלכה ושיעורו י"א עשרים וארבעה סנטימטר, וי"א 30 ס"מ ולכה"פ⁴⁶ 29.

שיעור זה הוא אחר הקשירה, כלומר משפת הבגד עד קצה הציציות, מלבד החלק המונח על כנף הבגד, והוא לעיכובא⁴⁷, ומשום שהדרך להתקצר ע"י הקשירה לכן יעשה לפחות י"ג גודלים⁴⁸ מלבד מה שמונח על קרן הבגד והעולם מקילין וראוי למחות בידם⁴⁹.

טוב לעשותו⁵⁰ ארוך יותר⁵¹, כדי שאם יפסק ישאר כשיעור ולא יפה עושין המוכרין שמצמצמין מדת אורכן וקרוב להיות ברכה לבטלה ויש להזהירם על כך.

⁴³ שו"ע ונו"כ או"ח יא ס"ד ובה"ל ד"ה אין

⁴⁴ עיין בלבוש שכתב דמן התורה אין שיעור לאורך הציצית רק שיהיה בו גדיל וענף רק שחז"ל נתנו לנו שיעור משום נוי ציצית למר בארבע ולמר בי"ב כן ביאר הא"ר את דבריו ועיין בח"א שמצדד לומר דעכ"פ כדי עניבה הוא מן התורה ע"י"ש. בה"ל ד"ה אין פחות.

⁴⁵ ועי' חזו"א או"ח סי' ג' סקמ"ו דכדי עניבה דאורייתא אפילו בגרדומין

⁴⁶ חזו"א קו' השיעורים וס' שיעורין ש"ת

⁴⁷ מ"ב כד ובה"ל ד"ה יותר ארוך כתב ובדיעבד לכאורה אין להחמיר בזה אם לאחר כריכת החוליא ראשונה וקשירתו היה בו כשיעור דלא גרע זה משהיה נקטם אז לגמרי זה החוט דבשר לכ"ע דהוא גרדומי הציצית וכדלקמן בסימן י"ב. ולפ"ז מה שכתב הרמ"א דשיעור זה צריך להיות אחר שנקשר ור"ל כל הקשרים כדמשמע בב"י הוא רק לכתחילה בדדיעבד די אם רק לאחר קשירת החוליא הראשונה היה בהחומין השיעור י"ב גודלין אף שנתקצרו אח"כ ע"י שיעור הקשירות לא גרע מגרדומין דקי"ל לקמן בסימן י"ב כסברא ראשונה. ועיין בפמ"ג ומשמע מסתימת דבריו היפוך דברי ואפשר דסברתו דכ"ז שהוא עוסק עדיין במצוה לעשות שלישי גדיל אף דהוא רק לכתחילה מיקרי עדיין שלא נגמרה המצוה ולא נוכל להקרא עתה על הציצית שם גרדומין וגרע זה משאם היה עושה רק חוליא אחת ואח"כ נקטע חוט אחד. וצ"ע למעשה. ובחזו"א או"ח סי' ג' סק"ג כתב שאפילו היה דעתו מתחלה להניח עם חוליא אחת וחזר והוסיף חוליות ונתקצר פסול.

⁴⁸ ואם אחד אינו ארוך כ"כ לכרוך בו הכל יכרוך בו קצת כריכות מחוט אחד וקצת כריכות מחוט השני כי בזמן התכלת היו עושין קצת כריכות מהתכלת וקצת מלבן. וצריך לראות שישתיירו בכל החומין ארכן י"ב גודלין אחר הכריכה והקשירה כמו שכתב רמ"א ואפילו זה החוט הארוך אחר שיכרך ישאר י"ב גודלין. מ"ב

⁴⁹ ובחזו"א מסיק די"ב גודלים אין מעכב בדדיעבד אלא ד' גודלים מהענף (או"ח סי' ג' סק"ו ושיעור הגודל

⁵⁰ מ"ב כא

⁵¹ עשה ארוך יותר אפילו היה הענף הרבה יותר משני שלישים מן הגדיל יכול לקצרו ואין צריך להתיר הציצית. ס"ד ובה"ל ד"ה יכול

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מי שהוא בדרך ואין לו ציצית אחרים כ"א קצרות מי"ב גודלים יכול לסמוך על הסוברים ששיעורן ד' גודלים ויטילם בבגד, וילבשם בלא ברכה⁵².

אולם כל זה שיעור החוטים בהטלתם בבגד, אך אם היה אורך הציצית שיעור י"ב גודלים ואח"כ נפסקו יש להם דין גרדומים, ואפילו פסק בידים ואפילו לא לבש הטלית ואפילו לא הטיל כל הציצית רק ציצה אחת⁵³ ואח"כ נפסקה יש לה דין גרדומין שיתבאר בסמוך.

ואיזהו דין גרדומין. נפסק⁵⁴ אחד מהח' חוטין ונתקצר באורכו כשר בין שנשאר כדי עניבה בין שלא נשאר⁵⁵.

נפסקו שנים⁵⁶ מהח' חוטין לפי מה שאנו נוהגים לדקדק בעת עשיית הציצית לתת סימן בד' ראשים, בענין שלעולם הד' ראשים הם מצד אחד של הקשר והד' ראשים מצד האחר, ונפסקו שנים מצד אחד בין שנשאר כדי עניבה בין לא נשאר כשר. שהרי יש ודאי שיעור בצד השני.

ואם לא דקדק בשעת עשייה או שדקדק ונפסק אחד מצד זה ואחד מצד זה, אם נשאר כדי עניבה אפילו באחד מהן כשר, ואם לא נשאר אפילו באחד מהן כדי עניבה פסול..

נפסקו שלשה מהח' חוטין אם דקדק בשעת עשייה ונפסקו מצד אחד כשר בין שנשאר כדי עניבה ובין שלא נשאר. וכן דעת המחבר, ור"ת פוסל כיון שנפסקו ג' חוטין ולדעת ר"ת צריך שיהיו שני חוטין שהם ארבע כשהם כפולים⁵⁷, באורך י"ב גודלים. ונהגו האשכנזים⁵⁸ להחמיר בדעת ר"ת אם יכול למצוא בקל ציצית אחרים, אבל אם אין מזומנין לפניו או שיתבטל עי"ז מתפלה בצבור כשר ויכול ללבוש הבגד ולברך עליו⁵⁹.

⁵² בה"ל ד"ה יותר

⁵³ חזו"א או"ח סי' ג' סק"ג ד"ה ויש וד"ה נראה וד"ה ונראה

⁵⁴ שו"ע ונו"כ יב א

⁵⁵ בה"ל ד"ה ונוהגין ואם נפסק מעיקרו או במקום הגדיל עיין לקמן

⁵⁶ שו"ע שם

⁵⁷ בה"ל ד"ה ולרבנו וד"ה ונוהגין, ובחזו"א מסיק דאם נשאר טפה אין להחמיר (חזו"א או"ח סי' ג' סק"ו).

⁵⁸ רמ"א שם

⁵⁹ ס"א וסק"ז י"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אם לא דקדק בשעת עשיה או שדקדק ונפסקו מב' הצדדין אם נשאר כדי עניבה בשנים מהנפסקים כשר ור"ת פוסל אם נפסקו שלושה, ואם לא נשאר בשנים כדי עניבה פסול לכו"ע, מיהו בדקדק ונפסק א' מצד א' ונשאר בו כדי עניבה וב' מצד השני ולא נשאר בהם כדי עניבה כשר ור"ת פוסל⁶⁰.

כללו של דבר אם נפסקו אפילו כל הח' חוטיין ונשאר כדי עניבה כשר לדעת המחבר, ואם לא נשאר כדי עניבה אין מכשירין אלא א"כ ברור שלא נפסק חוט אחד שלם שלא נשתייר בו כדי עניבה בשום צד, ולדעת ר"ת אפילו נשאר כדי עניבה אין מכשירין אלא א"כ ברור שלא נפסקו מג' חוטיין וגם לא נפסק חוט אחד מב' צדדין עד שלא נשאר בכל צד כדי עניבה

כמה כדי עניבה. אם נשאר בכל אחד מהחוטיין הנפסקים כדי לעשות עניבה שקורין לכל החוטיין הפסוקים ביחד⁶¹ ושיעורו שני גודלין⁶². שהם ארבעה סנטימטרים.

ואם לא נפסקו כולן די אם נשאר לעשות עניבה על הפסוקים בלבד. וי"א⁶³ דצריך כדי לענוב כולן אף השלמים.

נפסק חוט⁶⁴ אחד משני צדדיו ולא נשתייר ככדי עניבה אף על גב שבשני הצדדים יחד נשאר כדי עניבה אין מצטרפים. ואפילו נשאר באחד מראשיו כדי לענוב חוט אחד לא מהני עד שישאר בו כדי לענוב כולן⁶⁵.

שיעור כדי עניבה צריך שישתייר מן הענף לבד מן הגדיל, ובמקום שאין נמצאין ציצית כלל אפילו נפסק קצת מן הגדיל כיון שנשאר מן הגדיל כדי עניבה יש להקל, ומותר ללבוש הבגד אבל לא יברך עליו וגם לא יצא בו בשבת לרה"ר⁶⁶.

ויותר טוב⁶⁷ שיתיר כל הגדיל עד סופו ויחזור ויעשה קצת גדיל וקצת ענף שיהא מן הענף כ"ע ובלבד שישאר מן הכל ד' גודלין שכשר בשעת הדחק. אבל לא יברך.

נפסק החוט במקום הנקב או באמצע הקשר הראשון או למעלה מקשר ראשון פסול מן התורה.

⁶⁰ שו"ע ורמ"א שם

⁶¹ וכבר התבאר שלדעת חזו"א או"ח סי' ג' סקמ"ו שיעור זה דאורייתא גם בגרדומין

⁶² סק"א ובה"ל ד"ה אם

⁶³ חזו"א שם יד

⁶⁴ מ"ב ג

⁶⁵ חזו"א או"ח סי' ג' סקמ"ד וחולק על המ"ב שמיקל בזה

⁶⁶ שו"ע ונו"כ ג ומ"ב יג

⁶⁷ בה"ל ד"ה יש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וכן אם נפסק בקשר⁶⁸ שני שאחר החוליא אבל מן הקשר ולמטה כשר ואולי צריך להשאר כדי עניבה אחר הקשר השני וצ"ע⁶⁹. ואם נפסקו ב' חוטיין פסול בכל גוונא⁷⁰. עשה חוליא אחת בציצה וקשרה ונפסקו החוטיין לא יעשה יותר חוליות, וכשר כדין גרדומין אפילו אם היה בדעתו לעשות יותר חוליות וצ"ע⁷¹. אבל בתחלה אין ליתן בציצה אפי' חוט א' פחות מי"ב גודלין כנ"ל⁷². נפסקו הציצית⁷³ והתירם ורוצה ליתנם בטלית אחר דינו כבתחלה ולא יתן עד שיהא בהן י"ב גודלין (שם וכן באותו הבגד). חוטי הציצית⁷⁴ שנפסקו וחזר וקשרן אם מתחלה קודם שעשה הציצית מהחוטיין נפסקו החוטיין וקשרן בקשר קיימא ואח"כ עשה מהן ציצית כשר ואם כבר נעשו⁷⁵ הציצית בהכשר ונפסק ועדיין כשרים אפילו לא נשאר כדי עניבה יכול לקושרו ומועיל שאם יפסק אח"כ ראש השני של החוט יהא כשר אבל אם נפסלו הציצית כגון שנפסקו במקום שפסול וכש"כ אם היה החוט קצר משיעורו בשעת עשיה ואח"כ קשרו פסול. וי"א⁷⁶ דלאחר עשיה לא מהני כלל קשירה אפילו עדיין לא נפסל.

ז. אלימי דלא מיענבי ואי הוז קטיני מיענבי ... כל שכן דמינכר מצותייה

שיעור כדי⁷⁷ עניבה משערין בחוטיין בינונים, אף על גב שאלו החוטיין עבים, ומתוך כך אין יכול לענבן, אם היו בינונים היה יכול לענבן כשר.

⁶⁸ סק"ד י"ג ובה"ל שם

⁶⁹ ובהזו"א כתב שאם נשאר משהו אחר הקשר הראשון אפילו פחות מכ"ע כשר ואפילו נפסק בחוליא ראשונה ואם נפסק חוט הכורך באמצע חוליא ראשונה צ"ע (א"ח סי' ג' סק"ו וסק"ג ד"ה מש"כ)

⁷⁰ בה"ל ד"ה אפילו

⁷¹ בה"ל ד"ה שמא מסופק בזה ובהזו"א שם ד"ה ויש משמע דמכשיר ופשוט דכ"ז בשעת הדחק דאל"ה אסור להניח חוליא אחת

⁷² מ"ב ב

⁷³ שם

⁷⁴ מ"ב ז

⁷⁵ שם

⁷⁶ הזו"א או"ח סי' ג' סקט"ו

⁷⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

